

BỆNH BÀN TAY, BÀN CHÂN VÀ MIỆNG

Bệnh bàn tay, bàn chân và miệng (HFMD) là gì?

Bệnh tay, chân và miệng (trong tiếng Anh, gọi tắt là HFMD) là một bệnh do virus gây ra chủ yếu ở nữ nhi và trẻ em. Các triệu chứng bao gồm sốt, nổi mẩn, đốm đỏ hoặc đau miệng.

HFMD không liên quan đến bệnh bàn chân và miệng (còn gọi là bệnh lở mồm long móng). Mặc dù hai bệnh này có tên giống nhau, nhưng lại do các virus khác nhau gây ra. HFMD chỉ gây bệnh cho người, trong khi bệnh lở mồm long móng chỉ gây bệnh cho động vật như gia súc, lợn và cừu.

Nguyên nhân gây ra HFMD?

HFMD được gây ra bởi nhiều loại virus khác nhau thuộc về nhóm enterovirus, bao gồm coxsackieviruses và enterovirus 71. Coxsackievirus A16 là nguyên nhân rất phổ biến của HFMD.

Enterovirus 71 đã gây ra những trận dịch HFMD lớn ở Châu Á. Trong những trận dịch HFMD gây bởi enterovirus 71, một số bệnh nhân đã bị bệnh rất trầm trọng.

Ai có nguy cơ nhiễm bệnh HFMD?

HFMD thường gặp ở nữ nhi và trẻ em dưới 10 tuổi, nhưng cũng có thể gây bệnh cho trẻ em lớn hơn, thiếu niên và người trưởng thành. Một người có thể nhiễm virus nếu bị phơi nhiễm với một loại enterovirus mà họ chưa bao giờ phơi nhiễm trước đây. Tuy nhiên, một số người nhiễm virus này nhưng không bị mắc bệnh.

Những triệu chứng của HFMD là gì?

Những triệu chứng đầu tiên của HFMD thường là sốt, đau họng, mất cảm giác thèm ăn, và cảm thấy bị bệnh (khó chịu). Một đến hai ngày sau khi sốt bắt đầu, các đốm nhỏ màu đỏ xuất hiện trong miệng phía trong gò má, lợi và lưỡi. Các đốm này chuyển sang mụn rộp hoặc loét. Cũng có thể nổi mẩn ở bàn tay, bàn chân, móng và đôi khi ở tay và chân. Nổi mẩn bao gồm các đốm đỏ nổi hoặc lặn và mụn rộp. Không phải ai bị bệnh HFMD cũng có tất cả các triệu chứng này.

Các triệu chứng HFMD thường nhẹ và sẽ tự hết trong vòng 7 đến 10 ngày. Tuy nhiên, rất hiếm khi HFMD có thể gây các biến chứng. Một loại biến chứng là viêm màng não do virus (vô trùng). Các triệu chứng của viêm màng não do virus bao gồm nhức đầu, cứng cổ và sốt. Đôi khi, người bị viêm màng não do virus cần phải nhập viện. Rất hiếm khi, HFMD cũng có thể gây ra viêm não (sưng não). Viêm não là một bệnh nặng có thể gây tử vong.

HFMD lây lan như thế nào?

HFMD thường lây lan qua tiếp xúc với phân, chất dịch tiết ra từ cổ họng và nước mũi, chất lỏng từ mụn rộp, hoặc nước dãi của người bệnh. Virus truyền từ những bàn tay chưa rửa sạch của người bệnh khi chạm vào người khác hoặc làm nhiễm bẩn một bề mặt. Các virus gây HFMD có thể sống trong thời gian dài trên các bề mặt môi trường.

Người bệnh HFMD truyền nhiễm mạnh nhất trong tuần đầu nhiễm bệnh nhưng có thể tiếp tục lây nhiễm trong vài tuần sau khi hết triệu chứng.

Các triệu chứng xuất hiện sớm đến mức nào?

Các triệu chứng HFMD thường xuất hiện 3–7 ngày sau lần đầu phơi nhiễm và nhiễm virus này.

Chẩn đoán HFMD như thế nào?

Các bác sĩ thường chẩn đoán HFMD dựa trên tuổi của bệnh nhân, các triệu chứng, loại và vị trí nổi mẩn hoặc sưng đau. Thông thường, bác sĩ không cần xét nghiệm để chẩn đoán HFMD. Đôi khi bác sĩ có thể dùng gạc lấy bệnh phẩm ở họng hoặc lấy mẫu từ dịch mụn rộp hoặc phân để xét nghiệm xem loại enterovirus nào gây ra bệnh này.

Cách điều trị HFMD?

Không có biện pháp điều trị đặc hiệu. Đa số trẻ em mắc bệnh HFMD tự khỏi bệnh. Người bị HFMD nên nghỉ ngơi và uống nhiều nước để tránh mất nước. Một nhà cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe cũng có thể đề nghị dùng thuốc kiểm soát sốt và đau.

Sưng đau miệng có thể gây ra đau khi nuốt và khó nuốt, và một số trẻ có thể không muốn uống nước vì lý do này. Nếu không uống nước có thể gây mất nước trầm trọng, có thể cần phải truyền dịch tĩnh mạch.

Có thể phòng ngừa HFMD như thế nào?

Mọi người sống chung nhà với người mắc HFMD nên rửa tay thật kỹ bằng xà bông và nước sau khi sử dụng nhà vệ sinh, thay tã lót, hoặc tiếp xúc với chất dịch tiết ra từ họng và nước mũi, phân, hoặc dịch mụn rộp. Phải giặt rửa đồ chơi và các bề mặt lần đầu bằng xà phòng và nước, rồi rửa sạch lại bằng thuốc tẩy pha loãng (đổ ¼ ly thuốc tẩy cho một gallon nước). Trẻ em bị bệnh HFMD phải được cách ly chăm sóc riêng tại nhà, không đưa đến nơi giữ trẻ hoặc đến trường cho đến khi hết sốt và hết lở miệng. Người lớn bị bệnh này phải nghỉ làm ở nhà cho đến khi hết triệu chứng.

Tôi có thể tìm hiểu thêm về HFMD như thế nào?

Nếu quý vị có thắc mắc về HFMD, vui lòng liên lạc với bác sĩ của quý vị hoặc phòng y tế địa phương.

[NOTE TO LOCAL EDUCATIONAL AGENCIES (LEAS): The California Department of Education (CDE) expresses appreciation to Claudia J. Erickson and the California Department of Public Health (CDPH) for their permission to translate the CDPH's "HFMD Prevention." As a form of assistance to LEAs, the CDE offers this translation free of charge. Because there can be variations in translation, the CDE recommends that LEAs confer with local translators to determine any need for additions or modifications, including the addition of local contact information or local data, or modifications in language to suit the needs of specific language groups in the local community. If you have comments or questions regarding the translation, please e-mail the Clearinghouse for Multilingual Documents (CMD) at cmd@cde.ca.gov.]